

Izhaja vsako drugo soboto.
Naročnina: 5 Din četrtletno, 10 Din
polletno.

DELO

Uredništvo: Ljubljana, Šelenburgova
ulica 7/II. — Upravišтво: Ljubljana,
Prešernova ulica 54.

Ljubljana, 17. maja 1929.

Gospodarstvo in delovni čas

Mi ne stojimo na stališču razredne boja. Vsak boj mora imeti za posledico nadvlado močnejšega nad slabjšim; vsak boj predpostavlja nasilje, uničuje etično in moralno načelo ter dopušča ta sredstva, ki se smatrajo za dosego cilja primerna. Boj v sredstvih ni izbirčen. Pa končno bi bil razredni boj še nekam razumljiv, ako bi v sebi skrival izgled, da bo po končni zmagi mir, da nastopi brezrazredna družba enakih. Tega izgleda pa ni. Živo to vidimo v Rusiji, kjer boljše razredov ni odpravil, tudi ni omilil nasprotstva med posameznimi razredi, odnosno bolje rečeno med posameznimi interesi. Vidimo nezadovoljnost delavstva, samo, da ta nezadovoljnost ne sme dobiti vidnih izrazov: prepovedana je vsaka borba delavstva. Med njim divja brezposelnost, slabe plače, dolgo delo, vojaška disciplina, najrazličnejše bolezni. Delavstvo je s stanjem nezadovoljno, toda povedati tega ne sme. Vlado v Rusiji ima v rokah en razred. In vendar vidimo, da je v notranjosti tega razreda vse polno borb. Pojavljajo se več ali manj močne opozicije. Večina te opozicije z najnasilnejšimi sredstvi zadušuje in voditelje izganja ali peha v ječe. To kljub temu, da so vse opozicije delavsko-razrednega značaja. Komunisti in internacionalne social-demokratske stranke se med seboj na živu in mrtve koljejo. Vsi pa stoje na programu Karla Marxa in vsi so zastopniki enega samega razreda, delavskega. Kakšno notranjo etično moč pa ima tak razredni boj, ko si je razred sam s seboj v laseh?

Razredna borba je bila utemeljena za časa Marxa, za časa divjanja gospodarskega liberalizma in brezmejnega izkoriščanja delavstva. Ako se je delavstvo količkaj hotelo dvigniti iz svojega obupnega položaja, je moralo seči po brezobzirni borbi ter se postaviti izključno na stališče svojih ekskluzivnih razrednih interesov, brez ozira na levo ali desno. Vsaka mlačnost ali obzirnost v borbi bi bila na nasprotni strani smatrana kot slabost in pritisk ne bi popustil. Razredna borba je bila toliko časa utemeljena, dokler delavec ni dobil političnih pravic, vpliva na zakonodajo in upravo, organizacijskih svobod; z eno besedo: razredna borba je bila toliko časa utemeljena, dokler delavec ni dobil v roke vseh sredstev, ki so po človeški pameti sposobna, da mu postopnim, evolucijskim potom izboljšajo položaj. Razmere so danes bistveno drugačne, kakor so bile za časa Marxa. Zato se mora danes delavstvo v borbi za svoje pravice in za svojo enakopravnost posluževati tudi drugačnih sredstev. Posebno pa to velja za našo državo. Tu tvori delavstvo veliko manjšino. Dvomimo, ako bi ta manjšina dobro delala, ako bi se spustila v brezobziren razredni boj in v tej borbi potlačila vsako razumevanje ostalih razredov za njene potrebe. Borba predpostavlja, da so tudi drugi samo borbeni, in da ne upoštevajo prav nobenih etičnih ali socialnih ozirov do drugih. Pri nas bi skrita tendenca razredne borbe morala sloneti na špekulaciji nepričakovane, priložnostnega in nasilnega preobrata, na nekem hitrem presenečenju ostalih razredov — ako bi hotela računati na uspeh. Zato razredna borba ne more računati na uspeh.

Rekli smo, da mi ne stojimo na stališču razredne borbe. To stališče zavzemamo ne iz kakih oportunističnih razlogov, pač pa iz globoke notranje prepričanosti. Mi priznavamo načelo solidarnosti, medsebojne vzajemnosti in pomoči vseh za vse. Mi zahtevamo izravnane pravic in dolžnosti, hoče-

Nasprotstvo gospodarskih ali prav za prav kapitalističnih krogov v naši državi napram zaščitni zakonodaji obstoji tudi radi tako zvanega delovnega časa. Zakon o zaščiti delavcev predpisuje 8- do 10-urni delovni čas. Kakor vse važne določbe tega zakona, tako je tudi delovni čas le bolj na papirju.

Statistika delovnega časa — in ta pove najbolj po pravici — potrjuje našo trditev.

Po podatkih Delavske zbornice v Novem Sadu velja v Vojvodini ta-le povprečni delovni čas v urah:

	1924	1927
Kovači	12	11
Kolarji	10 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{2}$
Kleparji	10 $\frac{1}{2}$	10
Ključavničarji, mehaniki	10 $\frac{1}{2}$	10
Mizarji	10 $\frac{1}{4}$	9 $\frac{1}{4}$
Krojači	11	10
Tiskarji	8 $\frac{3}{4}$	8 $\frac{1}{4}$
Brivci	12	11 $\frac{1}{4}$
Strojarji	12	12 $\frac{1}{2}$
Stavbinski delavci	10 $\frac{1}{4}$	10 $\frac{3}{4}$
Delavci in nameščenci v trgovinah	10 $\frac{1}{2}$	11
„ „ „ „ mlinih	10 $\frac{1}{4}$	10 $\frac{1}{4}$
„ „ „ „ tovarnah	10 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{3}{4}$

Srbija nam nudi sledečo sliko:

	1914	1925	1926	1927	1928
metalska	11 $\frac{1}{2}$	11	10 $\frac{1}{2}$	10	9 $\frac{1}{2}$
lesna	11	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	9	9
usnjarska	11 $\frac{1}{2}$	10 $\frac{1}{4}$	10	10	10
oblačilna	11	10	10	10	10 $\frac{1}{2}$
stavbinska	13	11 $\frac{1}{4}$	11 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{4}$	11 $\frac{1}{4}$
trgovinska	13	13 $\frac{1}{4}$	12	12 $\frac{1}{2}$	11 $\frac{1}{4}$
tiskarska	9 $\frac{1}{2}$	9 $\frac{1}{2}$	10	8 $\frac{1}{2}$	8 $\frac{1}{2}$
hotelski slugi	14	14 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{4}$	14 $\frac{1}{4}$	13 $\frac{1}{2}$
živilska	14	12 $\frac{1}{2}$	12	13	13

Pa bo kdo trdil, da je v Sloveniji bolje. Ne trdimo, da ni, vsaj deloma. V splošnem je pa zlasti v obrti in manjši industriji isti delovni čas, kakor po ostalih delih države.

Navedena statistika je poučna zlasti v enem oziru: Delovni čas v obrti in industriji ni rezultat socialne zaščitne zakonodaje, ampak rezultat borbe med delodajalci in delojemalci. Radi tega je bil krajši delovni čas že pred sankcijo zakona o zaščiti delavcev v onih strokah, v katerih je bilo delavstvo organizirano. Ko je stopil v veljavo citirani zakon, se je mogel uveljaviti z ozirom na delovni čas zopet le v tistih podjetjih, v katerih je bilo delavstvo organizirano.

To dejstvo naj bi služilo delavstvu kot kompas in mu odprlo oči. Boljša in lepša bodočnost za delavstvo gre edino preko strokovnih organizacij.

Dobro je, da spregovorimo besedo tudi o neumestni, pa stalni zahtevi naših gospodarskih krogov po daljšem delovnem času. Njihovo geslo je, »čim daljši delovni čas, tem višja produkcija«.

Kaj pravijo k temu strokovne ugotovitve. Higijenski muzej v Draždanah je preiskoval efekt enega delovnega dneva. Pričetek dela ob 7. zjutraj, konec s polurnim opoldanskim odmorom ob pol 6. popoldne. Delovno sposobnost delavčevu zjutraj ob 7. uri, to je ob

mo enake življenske pogoje za vse. Naš narodni program nam veleva, da branimo vsenarodne koristi in da hočemo materialno in kulturno blagostanje vseh slojev, ali ako hočete, vseh razredov naroda. Zato imamo svoje interese na povzdigi gospodarstva vseh panog, z interesi gospodarstva so tesno zvezani naši interesi. Hočemo biti samo konstruktiven element, sodelujoč na pozitivnem državnem življenju in aktivno posegajoč v vsa ona stremelja, ki naj dvigajo blagostanje gospodarstva.

nastopu dela, je označil z 90. Akcijska sila se je stopnjevala do 8. ure zjutraj na 100. Na tej višini je ostala še do 9. ure. Ob 10. uri je že padla na sposobnost ob nastopu v delo, to je na 90. Ob 11. uri je znašala že 85, ob 12. uri 80.

Ob pol 1. uri, to je po polurnem počitku, je delovna sposobnost zopet 90. Ob 1. uri 95, ob 2. uri istotako 95. Potem pa prične rapidno padati. Ob 3. uri znaša le še 80, ob pol 4. uri 75, ob 4. uri 72, ob 5. uri 68, ob pol 6. uri 65.

Ako vzamemo za normalni delovni čas osemurnik, v našem slučaju od 7. do pol 4. ure popoldne, vidimo, da je storitev zelo dvisna od svežosti telesa. Že pri normalnem delovnem času pade na koncu dela storitvena aktivnost. Naravnost katastrofalen je pa padec pri nadurnem delu.

In to je umljivo. Delavec ni namreč stroj, ki bi mogel producirati vedno večjo količino. Nasprotno vpliva na produkcijo zelo fizično in duševno sta-

nje. Menimo, da pa ni potrebno še posebej dokazovati, da vplivajo pretirani napor na delavca v obeh oziirih kvarno. Če je preobremenitev trajna, potem ne bo produciral delavec kljub dolgotrajnejšemu delovnemu času niti toliko, kolikor bi sicer pri normalni obremenitvi.

To velja zlasti za obrate, kjer je v pretežni večini ročno delo. Pri strojnem obratovanju odločuje namreč pri produkciji tudi tempo stroja, pri ročnem delu pa zavisí intenzivnost in hitrost dela izključno od delavčeve svežosti. To pa ubija prekomerni delovni čas. Radi tega je silno pogrešeno zlasti za male obrtnike, pa tudi za vso industrijo, ako žele izboljšati svoj položaj s podaljšanjem delovnega časa. Taka metoda pomeni prej katastrofo, kakor pa dvig gospodarstva.

Že to dejstvo dokazuje, da je delavska zaščita nujno potrebna. Dolžnost države pa je, da je ne ohrani le v sedanjem obsegu, ampak da jo zgradi do najlepše potankosti.

Delavsko pravo

O pravicah obolelega delavca

To vprašanje urejuje le obč. drž. zakon. Obrtni red nima tozadevnih predpisov. Zato predpisi obč. drž. zakona subsidiarno veljajo za vrste delavstva, torej tudi za ono, ki drugače spada pod predpise obrtnega reda. Temu vprašanju posvečajo pozornost §§ 1154 in 1156 obč. drž. zakona, in sicer velja § 1154 za obrtno tovarniško delavstvo, za delavstvo v trgovini, v poljedelstvu itd., dočim § 1156 velja za osebe, ki so zaposlene v domačem gospodinstvu in tudi s poslodavcem žive v skupnem gospodinstvu. Finančni zakon 1. 1922 je § 1154 noveliziral v tem smislu, da oboleli delavec skupno s podporo iz naslova zavarovanja in plačo ne sme dobiti več, kakor normalno plačo. Delodajalec je dolžan plačati samo razliko med podporo in mezdo.

Dočim smo pravico delavca do plače za čas bolezni že v enem prejšnjih člankov obrazložili, je treba danes predvsem govoriti še o pravicah nosečih delavk za čas nosečnosti in poroda ter o pravicah po § 1156. Predvsem je treba poudariti, da nosečnosti v smislu zakona in v smislu judikature ni smatrati za bolezen; radi tega ni mogoče uporabiti onih zakonitih predpisov, ki govorijo o pravicah za čas bolezni tudi pri nosečnosti. Nosečnost sama na sebi še ne onemogoča dela, vsaj ne splošno. Najvišje upravno sodišče na Dunaju je svoječasno rešilo: Nosečnost sama na sebi ni bolezen. Nosečnost je v smislu zakona o bolniškem zavarovanju šele takrat smatrati za uolezen, ko vsled fizioloških sprememb organizma nastane potreba po zdravniški ali babiški pomoči. Torej noseča ženska more pravico do mezde uveljaviti šele takrat, ko nastopi porod, bodisi, da je porod smatrati kot važno, delavke se tičejo okoliščino, ki je po § 1154 b) upravičuje do plače vsled prekinitve dela, bodisi, da je porod smatrati kot bolezen v smislu gornje interpretacije upravnega sodišča. S tem pa ostanejo porodnici nedotaknjene pravice iz naslova bolniškega zavarovanja, po katerem ima porodnica pravico do zdravniške pomoči in do denarnih podpor. Seveda je delodajalec tudi v tem slučaju dolžan plačati le razliko podpore iz naslova zavarovanja do plače.

Kakor omenjeno, ima obč. drž. zakon posebne predpise o pravicah oseb, ki žive z delodajalcem v skupnem gospodinstvu. Ako taka oseba zbolí, ima

napram delodajalcu pravico do plače in pa tudi do zdravniške oskrbe, in sicer za dobo 14 dni, ako je zaposlitev trajal le 14 dni, za dobo 4 tednov, ako je zaposlitev trajal najmanj pol leta. Ta zakoniti predpis je seveda modificiran po zakonu o zavarovanju delavcev. Ako je ta oseba podvržena obveznemu zavarovanju, mora svoje pravice predvsem uveljavljati napram zavarovanju, zlasti se to tiče zdravniške pomoči. Kar se tiče plače, more taka oseba uveljaviti napram delodajalcu tudi le razliko med podporo po zavarovanju in zakonito ji pripadajočo mezdo. Zakon o zavarovanju delavcev osebami, ki za čas bolezni ostanejo pri gospodarju in pri njem dobivajo celotno oskrbo, omogoča, da z njih pristankom zavarovalne podpore dobiva gospodar. To je dostikrat za obolelega nameščenca zelo važno, ker je mnogo takih, ki nimajo nikamor iti in jim pride prav, ako jih gospodar tudi ob boleznih pridrží pri sebi in jim nudi polno oskrbo. Gospodar bo to še raje storil, ako za to dobi kako odškodnino.

Osebe, ki niso podvržene zavarovanju, morejo torej od delodajalca, s katerim žive v skupnem gospodinstvu, zahtevati zdravniško pomoč in potrebno oskrbo, seveda v tem slučaju delavec nima pravice do plače. Isto si more delodajalec na račun oskrbe in zdravniške pomoči zadržati. Nameščenec more seveda zahtevati tudi oddajo v bolnico. Delodajalec more oskrbo nuditi tudi preko kake tretje osebe. Tudi proti volji nameščenca ga more oddati v bolnico, ako značaj bolezni to zahteva.

Pripomniti je treba, da ima delodajalec v teh primerih od podpore iz naslova zavarovanja pravico odtegniti le oni del, ki odgovarja sorazmernemu delu prispevka, ki ga je za zavarovanje plačati. Ako delodajalec plačuje celotni prispevek sam iz svojega, more odtegniti na račun gornjih dajatev celotno podporo, drugače le sorazmerni del. Tako po predpisih obč. drž. zakona. Zakon o zavarovanju delavcev, ki ima prvenstveno moč, pa zahteva pristanelek zavarovanega člana.

Važno je vprašanje, kako je urejen odpust ali odpoved obolelega delavca. Niti obč. drž. zakon, niti obrtni red delodajalcu ne zabranujeta, da ne bi obolelemu delavcu redno odpovedal. Samo po obrtnem redu znaša karenc 4 tedne, v katerih gospodar obolelega

delavca ne sme trenutno brez odpovedi odpustiti, tudi, ako odpovedni rok ni bil pogojen. Redna odpoved pa je tudi za čas bolezni vsakrat dopustna.

V takih slučajih priskoči na pomoč delavsko zavarovanje in podpore iz tega naslova nadomeščajo vsled bolezni izpadlo plačo.

Delavsko zavarovanje v Sloveniji, njega gospodarski pomen

Delavsko zavarovanje je element notranje-socialnega in meddržavnega miru. S tem je pa obenem element gospodarskega napredka. Start gospodarskega napredka Nemčije in njene politične moči leži v veliki socialno-politični zakonodaji pod Bismarkom. Zedinjena Nemčija je izmed prvih večjih zakonov ustvarila zakone o vsesplošnem delavskem zavarovanju. Gotovo je, da za tako veliko zakonodajno delo niso bili merodajni morda sentimentalni momenti zmage pijane Nemčije v vojni 1870/71, pač pa globoko premišljeni gospodarski in državno-politični motivi. Blagoslov te zakonodaje se je kmalu pokazal: Nemčija je pričela gospodarsko zavojevati svet. Ko je pozneje leta 1911 tudi Anglija razpravljala o socialnih zavarovalnih zakonih, je Lloyd George pri utemeljevanju svojih zakonskih predlogov kazal na blagodejni narodno-gospodarski vpliv socialno-zavarovalne zakonodaje v Nemčiji.

Eno je gotovo: moderna kultura in nova gledanja na narodno-gospodarske probleme in na splošen napredek naroda in države zahtevajo, da vprašanja delavskega zavarovanja postanejo splošen državni problem in nepogrešljiv instrument v narodnem gospodarstvu. Zato na zavarovanje ni gledati samo iz vidika načela do ut des, ampak kot na sredstvo, katero v svojih učinkovitih posledicah blagodejno žene celotno gospodarstvo k napredku. Naziv »socialno« zavarovanje kaj rad zapelje k napačnemu pojmovanju stvari same: prerado se pod to ustanovo vidi nekaj, kar napredek ovira ali kar ni neobhodno potrebno ali kar je bolj stvar gospodarske potrebe. Od tod se more razlagati še vedno precej razširjeno splošno ali pa vsaj delno nerazpoloženje napram zavarovanju.

Slovenija je po svoji socialni strukturi, po svojih prirodnih silah in bogastvu kat' eksotičen poklicana, da se v njej razvije industrija in druge panoge narodnega gospodarstva. Zato je usoda delavskega zavarovanja zlasti v Sloveniji zelo važna.

Predvsem je Slovenija poklicana, da zavarovanje do vseh popolnosti izpopolni

in da dá zavarovanju ono vsebino in pomen, ki zavarovanju iz stališča narodno-gospodarskega napredka pripada. Treba je ustvariti novo teorijo o narodnem gospodarstvu: da bogastvo ni zato, da so drugi revni, treba pa je ustvariti tudi novo teorijo o socialni politiki: da ista ni zato, da postanejo drugi revni.

Toliko je bilo morebiti potrebno v splošnem reči. V podrobnostih bi bilo omeniti najvažnejše in najzanimivejše. Poudariti moramo, da ravno zavarovanje Slovenije nudi priliko in možnost za socialne in narodnogospodarske zaključke; kajti tu je zavarovanje najstarejše in do podrobnosti izvedeno, seveda samo v pogledu bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Fluktuiranje gospodarske konjunktore se v slovenskem zavarovanju zanesljivo zrcali. Procent neprijavljenih, po zakonu zavarovanju podvrženih oseb je malenkost, odjave se v celoti vrše redno, tudi prijavljena mezda zelo odgovarja dejanskim mezdam. Zato se pojavi v našem zavarovanju lep gospodarski barometer, ki kaže na marsikatero poučne zanimivosti v gospodarskem življenju.

Bolniško in nezgodno zavarovanje delavcev ima

два karakteristična znaka:

socialen in zdravniško kurativen, dočim preventivna stran stoji danes še v

ozadju. Socialna stran v ožjem pomenu besede je v tem, da načelno, dasi ne zadostno, denarne dajatve nadomeščajo izgubljeno plačo. S tem se konzumentska moč okoli 300.000 oseb (z železničarskim in rudarskim zavarovanjem vred, všteti družinske člane) narodnemu gospodarstvu ohranja, kar ni malo. Samo pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev je skupno število bolezenskih dni v letu 1926 znašalo 618.960 (v letu 1923 radi manjšega števila članstva 580.739 dni), za katere dneve je prizadetim zavarovanje nudilo obstoj. Všteti bolezenske dneve pri drugih nosilcih zavarovanja in všteti bolezenske dneve vsled obratnih nezdob bi prišli nad milijon dni v letu. Skrčena in ukinjena konzumentska moč v tako visokem številu dni mora brez dvoma imeti prav občuten vpliv na blagostanje narodnega gospodarstva. Pri tem je bila neomenjena materijalna eksistenca, katero nudi zavarovanje vdovam in sirotam po žrtvah dela. Denarne podpore zavarovanim članom ne gredo v prihranke ali v neekonomično uporabo, ampak se direktno zlivajo nazaj v gospodarsko življenje. Izgubljenno plačo, torej konzumentsko moč, predstavljajo tudi podpore za porodnice; iz naslova vseh porodniških podpor, izplačanih direktno zavarovankam ali svojim zavarovancev, je okrožni urad v Ljubljani v letu 1923 izplačal Din 4.724.332,60 ali ako računamo dnevni minimalni eksistenčni minimum dinarjev 24,23 (kar znaša povprečna mezda moških in žensk), predstavlja ta znesek 196.847 eksistenčnih dni). Povprečna zavarovana mezda za l. 1928: moški 26,96, ženske 18,79, moški in ženske 24,23.

Poseben problem v delavskem zavarovanju tvorijo

izdatki za zdravila

Industrija medikamentov, obvezilnega materijala, ortopedičnih pripomočkov itd. ne živi v sijajnih prilikah. Konzum popušča. Naravno zato, ker je danes zdravljenje drago. Zavarovanje pa je tej industriji in z njo distribuciji (apotekam, drogerijam itd.) privedlo nov vir življenja. Kajti znano je, da se v zavarovanju radi raznih psiholoških vzrokov nesorazmerno veliko trosi na zdravila, več kakor v privatnem življenju. Slovenija je nudila tej vrsti gospodarskega življenja v l. 1927 Din 3.604.489,11, v l. 1928 pa Din 3 milijone 422.697,96 ali na zavarovanega člana in leto Din 43,67 v l. 1927, Din 38,49 p v l. 1928, kar pri povprečni prijavljeni letni mezdi od Din 8,600, pomeni za leto 1928 0,45 odstotka letnega konzuma samo za zdravila.

Pri povprečni dnevni prijavljeni mezdi Din 24,23 za posameznega zavarovanca je nemogoče, da bi v letu 1926 od 75.325 prijavljenih oseb: zdravniško pomoč brez zavarovanja iskalo 29.750 oseb. Odstotek oseb, podvrženih zavarovanju, ki bi brez zavarovanja na lastne stroške iskal zdravniško pomoč, bi bil malenkost. S tem hočem reči, da zavarovanje tudi v tem oziru podpira zdravstveno kulturo, ker nudi v današnjih težkih prilikah eksistenco mnogim zdravnikom in s tem zdravniška mnogim krajem. Zavarovanje Slovenije je na zdravniških honorarjih izplačalo v l. 1928 Din 4.087.397,74, kar pri prijavljenih dohodkih člana od Din 8.600 pomeni 0,534 odstotka letnega konzuma vsakega posameznega zavarovanca (proračun) samo za zdravnika. Kako bi bilo to brez zavarovanja mogoče?

Postavka izdatkov za bolnice in razna zdravilišča

ima tudi svoj poseben narodno-gospodarski pomen. Kriza bolnic je velika in

ne morejo napredovati po modernih zahtevah. Znano mi je, da so bolnice na neizterljivih oskrbovalnihah odpisale več milijonov dinarjev. Ta nevarnost pri zavarovalnih institucijah ni podana in tako tvori zavarovanje tudi v gospodarstvu bolnic eno najvažnejših solidnih postavk. Marsikje je zavarovanje razvoj in obstoj zdravstvene ustanove sploh omogočilo in s tem ohranilo zdravstvenih kultur važno pribežališče. Zavarovano članstvo je šteti med ubožne državljane, ki niso sposobni, da bi iz lastnih sredstev krili oskrbovalnine bolnic. Zavarovanje jim to omogoča in na ta način prištedi občinam in državi visoke milijone. Zavarovanje ind-obrtniškega delavstva Slovenije je bolnicam v l. 1927 izplačalo Din 6.138.870, v l. 1928 pa Din 5.692.191 54 p, zdraviliščem pa v l. 1928 Din 2 milijona 959.534,66. More se reči, da so s temi zneski razbremenjeni zlasti občinski proračuni in s tem javne davščine.

Zavarovanje v l. 1927 za direktne dajatve članom je porabilo 68,24 odstotka predpisa (ne vplačil!) ali Din 25 milijonov 81.453,81 v l. 1928 pa 70,19 odstotka ali Din 29.131.690 40 p.

Statistični podatki nas prepričajo o nužnosti gospodarske in socialne solidarnosti posameznih delov Slovenije.

Vidimo namreč, da je povprečna zavarovana mezda v posameznih delih zelo različna. Variira od Din 13,81 do Din 26,64. Industrijski kraji izkazujejo večjo mezdo kakor obrtniški, dočim bolezenska statistika kaže obratno razmerje. Iz tega sledi, da ima obrtnišstvo od zavarovanja še prav posebne koristi. Veliko vlogo tu igra vajeniški problem. Vajencev izkazuje zavarovanje nad 6000 z malenkostno mezdo, t. j. z malenkostnimi dohodki iz naslova za-

varovanja teh oseb. Obolenj pa je med vajenci zelo mnogo. To je medvojni, slabo rejeni rod, inficiran po najrazličnejših boleznih. Važen je tudi pojav, da zlasti obrtnišstvo svojo eksistenco vzdržuje z nesorazmerno visokim številom vajencev. Starostna skupina 14 do 15 let je v l. 1927 predstavljala 7,20 odst. celotnega članstva, kar je gotovo nezdrav socialen in narodno-gospodarski pojav. V oblačilni industriji ta odstotek dosega celo 40 odst.

V Sloveniji je po zavarovalnih podatkih najbolj razvita lesna industrija, ki je v letu 1927 imela 14,56 odst. vsega članstva in 2765 obratov. Pred njo je po številu obratov najmočnejša oblačilna industrija (3852 obratov). — V mezdnih prilikah izkazuje najugodnejšo sliko poligrafija (Din 38,64), najneugodnejšo pa oblačilna industrija (dinarjev 12,87)!

Slovensko zavarovanje ima posla z okroglo 25.000 obrati, kar znači, da je privredno udejstvovanje zelo razvito in enakomerno porazdeljeno po vsi Sloveniji. Na posamezen obrat odpade največ povprečno zaposlenih na papirno industrijo, in sicer je v letu 1927 to število znašalo 48 oseb. Znak, da velike industrije še ni.

Celotno število zavarovanja članstva stalno narašča,

kar znači, da ima narodno gospodarstvo vedno večjo zaposlitev, in sicer je znašalo povprečno število zavarovancev v l. 1926 75.325, v l. 1927 82.545 in v l. 1928 pa 88.927. Od l. 1923 do 1928 se je povprečno število zavarovanega članstva dvignilo od 73.899 na 88.927, torej za 15.028 članov ali dobro petino članstva (20,34 odst.).

S stalno naraščajočim članstvom je l. 1922 do l. 1928 ločeno po bolniški in nezgodni panogi, sledeče naraščal:

Leto	Bolniški predpis Din		Nezgodni predpis Din		S k u p a j Din	
1922	10,267.937	61	4,036.285	31	14,304.222	92
1923	28,615.393	79	7,987.430	99	36,602.824	78
1924	29,429.542	59	8,750.303	40	38,179.845	99
1925	30,322.201	97	7,773.510	66	38,095.712	63
1926	32,267.169	57	7,662.855	45	39,930.025	02
1927	36,271.437	77	8,574.250	88	44,845.683	65
1928	40,628.326	16	10,227.200	60	50,855.526	76

Izdatki pa v posameznih letih kažejo sledečo sliko (tu so razvidni samo izdatki iz naslova bolniškega zavarovanja, ker je nezgodno zavarovanje centralizirano pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu).

Leto	Skupni izdatki Din		Dobitek - primankljaj Din	
1922	8,055.610	28	+ 2,314.770	31
1923	23,969.656	22	+ 5,529.041	29
1924	30,275.131	86	— 16.938	49
1925	33,729.326	85	— 2,131.629	76
1926	32,393.290	69	+ 833.014	49
1927	36,105.052	61	+ 654.647	10
1928	41,475.568	11	+ 22.790	05

Pri vsaki socialni ustanovi so posebno važni

upravni stroški

in sicer po posebnem vidiku važni za zavarovano članstvo, po posebnem pa za narodno gospodarstvo. Prvih interes je, da so skupni upravni stroški — ki imajo neproduktiven značaj — minimalni; drugih interes pa more biti v glavnem v tem, da so upravni stroški osebnih izdatkov minimalni, kajti jasno je, da materijalni izdatki zavarovalnih institucij za posamezne panoge gospodarstva pomenijo novega konzumenta.

Upravni stroški kažejo sledečo sliko: Leto 1926 skupni upravni stroški 18,46 odst., od tega 14,09 odst. osebnih; leto 1927, skupni upravni stroški 17,17 odst., od tega 13,68 odst. osebnih; leto

1928, skupni upravni stroški 16,10 odst., od tega 12,97 osebnih — znak sigurne konsolidacije uprave.

Omeniti je treba, da se od predpisa prispevkov na nevplačanih prispevkih med delodajalci nahaja še vedno nad 13 milijonov Din, za kateri znesek je predpis razbremeniti.

Finančna politika zavarovanja

stremi za tem, da razpoložljiva imovina ostane narodnemu gospodarstvu ohranjena, s čemur se denarni trg krepi. Zavarovanje je od l. 1922 tudi mnogo investiralo v ambulatorije, zgradbe uradnih poslopij, sanatorijev itd., kar znači produktivno ustvarjanje v javnem gospodarskem življenju.

Če po teh vidikih zavarovanje v Sloveniji analiziramo, ne moremo trditi, da zavarovanje pomeni obremenitev narodnega gospodarstva, nasprotno ono gospodarsko življenje pomlaja: dovaja mu novih moči, ki bi brez zavarovanja bile popolnoma pasiven element. Na kratko vržena skica o zavarovanju v Sloveniji pa tudi jasno govori o tem, kako korist nudi organizirana in zakonito (do podrobnosti urejena socialna skrb. Vsaka desorganiziranost škoduje. Danes se v Sloveniji iz najrazličnejših virov (občinski, oblastni proračuni, fondy v podjetjih itd.) več izda za starostno in invalidsko preskrbo delavcev, kakor bi se izdalo pri zakonitem zavarovanju. Poleg tega pa bi zakonito zavarovanje zbiral kapitalije, ki bi zopet mogle biti investirane v narodnem gospodarstvu. Zato sem mišljenja, da bi tudi uvedba starostnega in invalidnega zavarovanja mogla gospodarstvu le koristiti, v veliko korist pa bi bilo zlasti za notranje-politično konsolidaci-

jo države. Bogastvo Amerike je skrito v konsumentski moči prebivalstva.

Zavarovanje ni ničesar drugega, kakor zagotovitev konsumentске moči širokih vrst.

Treba je samo analizirati postavke izdatkov in le malo se bo našlo takih, ki ne bi produktivno podpirale gospodarstva. Niti gospodarskega življenja segajo ena v drugo.

Govori se, da je zavarovanje predrago in da ovira gospodarski napredek. Predrago pa je le ono, kar ne nudi enakovrednega protiekvivalenta. Videli smo, da tak ekvivalent zavarovanja nudi. Znanstveno-gospodarske komisije v državah, kjer zavarovanje z

višjimi premijami manj nudi kakor naš, so po temeljiti študiji prišle do rezultata, da narodno-gospodarski efekt zavarovanja nadkriljuje primerne obremenitve gospodarstva iz naslova zavarovanja.

Bodočnost zavarovanja je odvisna predvsem od bodočnosti gospodarstva. Tendence statističnih števil pravi, da gre razvoj zaposlenega članstva navzgor. V drugi vrsti je razvoj zavarovanja odvisen od administrativno-tehnične izpopolnitve in dograditve zavarovalnega aparata, ki naj neproduktivne izrastke zavarovanja eliminira in goji produktivne učinke.

Tudi ta tendenca se razvija v dobro.

Pregled našega dela

(Nadaljevanje.)

Govoreč o našem delovnem programu pravi referent: »Nadaljnja naša težnja je torej, da pripomoremo socialni miselnosti do veljave v vsem našem gospodarskem ustroju, zavedajoč se pri tem, da je pogoj za zdravi razvoj naroda predvsem zdrava delovna moč. Brez nje je gospodarsko življenje naroda — stavba na trhljih temeljih. Beraško, nražno in fizično degenerirano delavstvo ni sposobno dvigniti razvoja države in s tem blagostanja vseh, ki tvorijo našo ljubljeno državo.

Govoreč o strokovnih organizacijah poudarja, da je Narodno strokovna zveza bojna organizacija, zagovornica, zaščitnica in pobornica delavskih interesov.

Referent je izrekel pripravljenost, sodelovati tudi z drugimi organizacijami, idejno različnimi od naše, v vseh vprašanjih, ki lahko izboljšajo položaj delavstva.

Narodna strokovna zveza je ob svoji ustanovitvi dobila v svojem nazivu nacionalni poudarek. Vsa socialna vprašanja so za nas narodna vprašanja. V nacionalizmu smo našli ogromno vrel moralne sile in velikih kreposti in zato smo in ostanemo nacionalisti — te besede izrečene po Vaclavu Klofaču so vnešene v naš program. Naša narodnost je socialna, je etična narodnost, humaniteta, pravičnost, poštenost. Ljubezen do svoje zemlje, jezika in ljudstva je studenec, kjer črpamo moč za izvedbo svojega socialnega programa.

Tov. Tavčar je govoril o izobrazbi delavstva in citira Vaclava Klofača, ki je rekel: »Večja izobrazba in boljši človek! Zavedamo se, da samo moralno močno in visoko kvalificirano delavstvo bo usposobljeno izvesti socializacijo produktivnih sredstev.«

Naša strokovna organizacija je izrazita predstavica delavcev. Poleg skrbi za kulturno in strokovno povzdigo delavstva vrši naša organizacija najdoslednejši boj za gospodarske in socialne interese delavstva. Vse njeno delo je usmerjeno v to, da dobimo sposobne, zdrave, visoko kvalificirane delavce, istočasno pa, da se položaj delavstva izboljša in ustvari delavcu čim boljše življenje.

NSZ IN PROSVETA.

NSZ je od vsega svojega početka posvečala veliko pažnjo izobrazbi delavstva. Saj je to del njenega programa. Tudi v zadnjem poslovnem letu je z vso vnemo delala na kulturno-prosvetnem polju. Prirejala je pri vseh svojih podružnicah skioptična predavanja, ki so bila vsa zelo dobro obiskana in je delavstvo pokazalo za vsa predavanja veliko razumevanje. Pa tudi druga predavanja, posebno ona o socialnih vprašanjih, je priredila NSZ pri podružnicah. NSZ šteje prav lep krog svojih predavateljev. So to naši tovariši Rudolf Juvan, dr. Joža Bohinjec, Ivan Tavčar, Franjo Rupnik in Vladimir Kravos. V letošnjem poslovnem letu je bil spored skioptičnih predavanj povečan z nekaterimi novimi predavanji, med katerimi naj omenimo samo nekatera, ki so povsod vzbujala največjo pozornost. Tako je zanimivo predavanje o Jugo-

slaviji, kjer predavatelj razkaže vso lepoto naše zemlje, dalje je zanimivo predavanje o Japonski, ki nam kaže prelepe cvetne vrtove zanimive japonske dežele itd. Tudi drugače je NSZ vršila svoj kulturni program. Svojim podružnicam je omogočala nabavo tamburških instrumentov, notnega materiala in vsega, kar je za tamburaške zборе potrebno. Pomagala je pri ustanovitvah delavskih knjižnic, prirejala strokovne tečaje in sploh posvečala izobrazbi delavstva kar največjo pažnjo. Danes imajo svoje knjižnice podružnice v Logatcu, Litiji, Vič, Jesenice, Zagorje itd. Da je lažje izvrševala ta zelo važni del svojega programa, se mora NSZ zahvaliti tudi Delavski zbornici, ki je prispevala v kulturo-prosvetne namene in tako omogočila popolno izvedbo programa.

DELEGACIJE NSZ V SOCIALNIH ZAVODIH.

Menda je ni socialne delavske institucije, v kateri ne bi bila NSZ zastopana. Povsod ima svoje najboljšo moči, ki se agilno udeležujejo in ščitijo interese delavstva. Podčrtati je delovanje naše delegacije v Delavski zbornici, kjer se prav pridno udeležuje pod vodstvom tov. Rudolfa Juvana in dr. Bohinjca. NSZ je skupno s privatnimi nameščenci ustanovila svoj Narodni klub Delavske zbornice, v katerem so naslednji naši tovariši: Rudolf Juvan, dr. Joža Bohinjec, Luka Bizjak, Vinko Sedlar, Albin Tomc, Dragotin Kosem, Franjo Derča, Jože Zabkar, Franjo Velčaušek, Dragotin Gilčvert in Ivan Šetinc. V upravnem odboru Delavske zbornice ima Narodni klub dva svoja zastopnika in sicer načelnika kluba tov. dr. Joža Bohinjca in predsednika NSZ tov. Rudolfa Juvana. Poleg tega ima NSZ v Delavski zbornici tudi svojega referenta v osebi tov. Ivana Tavčarja.

NSZ IN SORODNE ORGANIZACIJE.

Narodno strokovna zveza je v najožjih stikih s tovariško Zvezo društev privatnih nameščencev, ki šteje danes preko 2000 rednih članov. Obe zvezi imata skupen lokal v novi palači Delavske zbornice.

V ZVEZI VČLANJENA DRUŠTVA.

Zveza društev privatnih nameščencev ima včlanjena naslednja društva: Društvo rudniških nameščencev, ki ima svoje krajevne skupine v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku, Krmelju, Mežici in Rajhenburgu, Zvezo delovodij in industrijskih uradnikov s krajevnimi društvi v Ljubljani, Kamniku, Vrhniki, Kočevju in Jesenicah. Društva odvetniških in notarskih uradnikov v Mariboru, Celju, Ptuj in Murski Soboti. Društvo nameščencev Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, Društvo nameščencev Združenih papirnic v Vevčah in Goričanah, Društvo trgovskih in industrijskih nameščencev v Ljubljani, Društvo privatnih nameščencev za Savinjsko dolino v Št. Pavlu, Društvo privatnih nameščencev za Mežiško dolino v Guštanju, Savez apotekarskih saradnikov, sekcija v Ljubljani in organizacija praktičnih elektro, in strojnih tehnikov v Ljubljani.

Da sta obe Zvezi v zelo tesnih odnosih in da je to samo v korist tako delavcu kot nameščencu, se samo po sebi razume.

STROKOVNI SVET NARODNIH ORGANIZACIJ.

Sledeč začrtanemu programu je NSZ uspelo ustanoviti Strokovni svet, v katerem so zaenkrat zastopane tri narodne strokovne organizacije in sicer Narodna strokovna zveza, Zveza društev privatnih nameščencev in Udruženje jugoslovanskih nacionalnih železničarjev in brodarjev. Strokovni svet je vrhovna inštanca, v kateri se rešujejo vsa strokovna vprašanja. Izvoljen je poseben odbor, v katerem ima vsaka organizacija po dva svoja zastopnika. V Strokovni svet se bodo v najbližji bodočnosti pritegnile še vse ostale nacionalne strokovne organizacije.

NAŠE ZVEZE IZVEN SLOVENIJE.

Narodno strokovna zveza ima stike z vsemi pokrajinami države. Tako se pripravlja teren za ustanovitev Narodne strokovne organizacije v Beogradu, Zagrebu, Subotici, Novem Sadu in sploh v vseh večjih mestih Jugoslavije. Prav v zadnjem času smo navezali stike z Radničkim strokovnim Savezom jugoslovanskih nacionalista v Splitu, ki je eden najmočnejših savezov dalmatinskega narodnega delavstva in čigar predsednik je znani narodni delavec Anton Kliškič, zidarski delavec v Splitu. Vse kaže, da bo tudi ta Zveza stopila v Strokovni svet in se bo tako naša velika ideja zanesla tudi po Dalmaciji in preko nje v Bosno in Hercegovino. Kar je bilo še do nedavna sen — postaja resnica.

NAŠI STIKI Z INOZEMSTVOM.

Poročilo, ki ga dajemo našemu članstvu ob prehodu v novo poslovno leto, ne bi bilo popolno, če ne bi omenili, da smo v zvezi tudi z inozemstvom. Z bratsko Československo Obec Dělníků v Pragi smo v najtesnejših bratskih stikih. Da bodo naši člani znali ceniti to zvezo, zadostuje, če povemo, da šteje ta Zveza preko 2500 organizacij z okroglo 340.000 člani. Tudi nje denarni promet nam kaže, kako znajo naši severni bratje ceniti pomen organizacije in v kako korist jim je to. V enem samem letu je imela ČOD 31.582.946,85 čeških kron dohodkov. Iz teh je izplačala strokovne podpore 1.146.526,92 Kč, brezposelne podpore 2.0043.086,24 Kč, bolniške podpore 522.310,01 Kč in pogrebne 427.113,25 Kč. Za samo časopisje in knjige je izdala v enem letu 3.998.333,84 Kč. To nam bo tem bolj razumljivo, če povem, da izdaja 45 svojih strokovnih listov. Za sama zborovanja je izdala v enem letu 1.204.568,94 Kč. Številke, ki se z našimi sploh ne dajo primerjati, ki nas pa le učijo, da se da z dobro voljo in požrtvovalnostjo ustvariti nekaj velikega.

ČOD nam je stalno za vzor in nam je tudi svetovalka v strokovnih vprašanjih. Pa kako ne bi. Na čelu te močne naše organizacije stojijo samo izkušeni delavski voditelji, kakor so br. Ferdinand Stasny, Rudolf Laube, Alois Tučný in Jozef Vosecky. Razume se, da vodi vse te ideje in duhovna misel velikega delavskega prvoboritelja in socialnega misleca brata Vaclava Klofača. V prav tesnih zvezah smo tudi z Zvezo jugoslovanskih delavskih podpornih društev v Nemčiji, ki ima v vseh westfalskih revirjih svoja društva in katere predsednik je znani narodni delavec med našimi nemškimi izselenci tov. Pavel Bolha. Ta Zveza je razširila v zadnjem času svoj delokrog tudi na Holandsko, kjer je ustanovila več svojih društev. Idejno tvorimo s to Zvezo eno celoto in smo z njo v stalnih pismenjskih stikih. Zveza jugosl. delavskih podpornih društev se je po večji delegaciji udeležila naše proslave o priliki 20letnice NSZ. Kmalu za tem pa je NSZ vrnila obisk s tem, da je naše westfalske brate obiskal o priliki velike proslave 1. decembra predsednik NSZ tov. Juvan.

NAŠE NOTRANJE POSLOVANJE

Ni ga bilo tekom leta delavskega vprašanja, da ne bi tudi NSZ o njem

razpravljala in zavzela svojega stališča. Skoro na vsaki seji Izvrševalnega odbora in upravnega odbora se je razpravljalo o socialnem zavarovanju, delavski zaščiti, delovniku itd., itd. Ni naš namen podrobno naštevati vse ogromne intervencije, ki jih je NSZ izvršila v teku zadnjega poslovnega leta. Za uspešnejše notranje poslovanje ima NSZ svoje strokovno tajništvo, katerega vodi strokovni tajnik tov. Vladimir Kravos in ki je pod upravitelstvom predsednika NSZ tov. Juvana. Tajništvo vodi vse podrobne posle NSZ in izvršuje vse intervencije. [Nekaj časa je NSZ imela tudi svoje okrogno tajništvo v Mariboru, vendar ga je morala opustiti, ker ni imela primernega tajnika in ji tudi sredstva niso dovoljevala vzdrževati dveh tajništev.

TISK NSZ.

Po prenehanju »Nove Pravde« je prišla NSZ izdajati svoj strokovni list »Delo«, ki izhaja že drugo leto. List je predvsem namenjen širjenju strokovne izobrazbe med delavstvom, služi pa tudi v informativne svrhe organizacijam. V list stalno pišejo naši najboljši delavci in obravnavajo v njem prav poljudno vsa delavska vprašanja. List je lepo razširjen, ga delavstvo z velikim zanimanjem čita in mu je zasigurana prav lepa bodočnost, posebno še ker je edini res strokovni list v Jugoslaviji.

PODRUŽNICE NSZ.

Že uvodoma smo povedali, da tvorijo NSZ njene podružnice, katerih je 34. Podružnice vršijo veliko misijo med delavstvom, ker se delavstvo zbira v krogu podružnice, črpa tam svojo strokovno izobrazbo in je zaščiten. Vse podružnice so samostojna društva s svojimi pravili in svojimi odbori. V podružnicah imamo nekaj zelo agilnih delavskih voditeljev, ki so že od vsega početka v naših vrstah in se ves čas aktivno udeležujejo v odborih. Zdi se nam pravilno, da se pri bilanci spomnimo tudi teh naših odličnih sodelavcev, ki so lahko vzor vsemu našemu članstvu. Delavstvo ve ceniti trud in požrtvovalnost delavskih voditeljev, jim rado sledi, posluša njih nasvet in jim s tem daje svoje popolno zaupanje.

NAŠI SODELAVCI.

Če bi hoteli napisati imena prav vseh onih naših sodelavcev, ki so si s svojim požrtvovalnim delom zaslužili, da se jih ob zaključku naše bilance spomnimo, bi bila njih vrsta predolga. Tudi so naši sodelavci tako vzgojeni, da ne iščejo posebnega in vidnega priznanja, ker jim zadostuje priznanje v delu in napredku. Tudi nam prostor ne dovoljuje, da bi se prav vseh spomnili na tem mestu, zato bomo imenovali le predsednike in tajnike naših podružničnih odborov:

Št. Pavel: predsednik Turnšek Jože, tajnik Derča Franjo; **Maribor:** predsednik Nabergoj Franjo, tajnik Saje Ladislav; **Medvode:** p. Trampuž Drago, t. Gabrovec Alojzij; **Jesenice:** p. Globočnik Andrej, t. Lavsegar Rado; **Fala:** p. Šetina Rudolf, t. Tovšak Ivan; **Ruše:** p. Vrhovnik Benedikt, t. Breznik Matko; **Vevče:** p. Plazer Hugo, t. Rešek Janko; **Slovenjgradec:** p. Trbovšek Jakob, t. Čerče Ivan; **Cerknica:** p. Negro Lojze, t. Meden Jože; **Sladki vrh:** p. Divjak Janez, t. Štaudekar Miha; **Tržič:** p. Razstresen Ivan, t. Roblek Jakob; **Poljčane:** p. Perše Viktor, t. Ranzinger Franc; **Ptuj:** p. Brumen Ivan, t. Hercog Mihael; **Strazišče:** p. Kavčič Tomaž, t. Bajželj Peter; **Ljubljana:** p. Varšek Anton, t. Rojc Tine; **Vič:** p. Bezjak Viktor, t. Felicijan Zmagoslav; **Mežica:** p. Leskovšek Josip, t. Capuder Ivan; **Črna:** p. Cesar Pavel, t. Jančar Rajko; **Logatec:** p. Lenarčič Ciril, t. Hodnik Ivan; **Prevalje:** p. Ladra Miha, t. Tomaž Pavel; **Srednja vas:** p. Stare Jožef, t. Šest Janez; **Senovo:** p. Gradišek Franc, t. dr. Benedičič Franjo; **Litija:** p. Muzga Pavel, t. Kaplja Miha; **Litija:** p. Bizjak Luka, t. Herman Josip; **Celje:** p. Zabkar Drago, t. Gobec Dragotin; **Zagorje:** p. Sedlar Vinko, t. Kušar Slavoj; **Trbovlje:** p. Dvoršak Jože, t. Dornik Pavel; **Hrastnik:** p. Potrpin Franc, t. Knez Ivan; **Gračnica:** p. Brez-

nikar Franc, t. Vorina Florjan; **Žiri:** p. Bogataj Jakob, t. Vončina Jože.

ZAKLJUČNE BESEDE.

Naše bilančno poročilo bi bilo s tem končano. Vemo, da ni popolno, nismo šli v detajle, temveč smo v grobih obrisih podali sliko naše moči, našega dela, zvez, načel in ciljev. Če bi vsako teh vprašanj hoteli tretirati podrobno, bi bila številka lista veliko premajhna.

Mi smo z našim dosedanjim delom zadovoljni. Zadovoljni, ker beležimo vzlic neštevilnim težkočam, ki se z vsakim dnem pojavljajo v delavskem pokretu, lepe uspehe in napredek. To pa nas ne sme motiti, da bi ostali na

sredi pota, prepričani, da je naše delo dovršeno in cilji doseženi. Ne. Se dolga je naša pot in daleč naši cilji. Ponosni na svoje delo, ponosni na pregled svojih vrst in uspehov, moramo začeto pot še bolj strumno nadaljevati. Če se do slej nismo ustrašili nobenih ovir, če smo vse z lahkoto premagali, nas ne sme strašiti zadnji del naše poti, ki je morda najstrmejši in trnjevi. Smelo pogledimo v bodočnost, se tesno oklenimo svoje organizacije, visoko dvignimo naš prapor ljubezni, svobode in bratstva in naprej. Naprej v novo leto, naprej k novemu delu, naprej k uspehom in končnemu cilju.

V. K.

Narodno-strokovna zveza

Pomoč delavcem — članom Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. (Praktična navodila o pravicah in dolžnostih zavarovanega članstva. Cena Din 4.—). Tako je naslov knjižice, ki jo je spisal dr. Joža Bohinjec, ravnatelj OUZD in izdal Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Knjižica ima namen nuditi zavarovanemu članstvu splošna praktična navodila, kako mu je postopati v primeru obolenja in obratne nezgode. Knjižica ni suhoparno ponavljanje zakonitih določb, temveč vsebuje poljudna, vsem razumljiva praktična navodila o pravicah in dolžnostih zavarovanega članstva. Taka navodila so bila zelo potrebna, ker so od članstva ne more zahtevati točnega razumevanja zakona o zavarovanju delavcev. Poljudna razlaga zakonitih predpisov bo širila v članstvu razumevanje za socialno zavarovanje in ga bo seznanila z velikimi dobrotami te institucije.

Brošura je namenjena zlasti tudi delodajalcem, da se bodo seznanili s pravicami in dolžnostmi svojih delavcev v pogledu socialnega zavarovanja, ter občinam, ki morajo izdajati razna potrdila v smislu zakona o zavarovanju delavcev. Tudi vsak obratni zaupnik in funkcionar strokovnih organizacij mora biti z vsebino te knjižice točno seznanjen, da bo mogel dati potrebna pojasnila vsem interesentom.

Knjižica obsega 96 strani in ima priključen pregled prispevkov, ki se predpisujejo delodajalcem, in navaja zneske, ki jih sme delodajalec odtegovati od delavčevega zaslužka v namene zavarovanja. Knjižici so pridejane razne tabele o prispevkih, dajatvah in rentah. Cena je izredno nizka, ker stane knjižica samo 4 Din. Dobiva se pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani in pri njegovih ekspoziturah.

Knjižica se naroči lahko pri tajniku Narodno strokovne zveze. Podružnice naj jo naročijo skupaj in pošljejo ob enem z naročnino tudi denar. Knjižico najtopleje priporočamo.

Vsem podružnicam NSZ. Izvrševalni odbor je te dni razposlal okrožnico, s katero naroča sklicanje občnih zborov pri vseh onih podružnicah, ki svojih občnih zborov še niso imele. Pri sklicanju ni pozabiti prijave na pristojno oblast in centralo, da pošlje svojega delegata. — Tajništvo je razposlalo okrožnico radi pravil, ker imajo nekatere podružnice še stara pravila in vzlic urgencam niso še vložile nova. Vložiti je pravila za podružnico Narodno strokovne zveze in to v smislu in po navodilih okrožnice. Podružnice, ki imajo še stara pravila, naj čimprej vložijo nova. — Na drugem mestu sporočamo o knjižici, ki jo je spisal naš podpredsednik tov. dr. Joža Bohinjec. Knjižica je zelo porabna za vsakega delavca in zato je dolžnost naših podružnic, da nanjo opozorijo vse člane. Knjižica stane samo 4 dinarje in se lahko naroča pri tajništvu. Poverite nekoga, da pobere denar in knjižice naroči ter potem razdeli med one, ki so jo naročili in plačali. Vsak naš odbornik pa mora imeti knjižico. V njej najde vsakdo informacije glede bolniškega in nezgodnega zavarovanja. Blagajniki naj skrbijo, da odpošljejo pravočasno obračun

ne in centrali odpadajoči denar. S 1. junijem se ustavi list vsem zamudnikom. Opozorite jih na to in skrbite, da bo članarina pravočasno in v redu pobrana in odposlana.

Okrožna konferenca štajerskih podružnic NSZ. Izvrševalni odbor je sklenil na eni svojih zadnjih sej sklicati okrožno konferenco štajerskih podružnic. Konferenca se bo vršila najbrž 9. junija t. l. v Celju. Na konferenci bodo poročali zastopniki Izvrševalnega odbora in se bo na podlagi poročil razpravljalo o vseh tekočih zadevah organizacije. Podružnice že sedaj opozarjamo na to konferenco in jih prosimo, da se nanjo pripravljajo. Vsaka podružnica mora poslati najmanj enega svojega vodilnega funkcionarja. Po možnosti seveda več. Podrobna navodila z natančnim dnevom in krajem, kjer se bo konferenca vršila, dobijo podružnice pravočasno. Enaka konferenca se bo pozneje vršila tudi za ljublj. oblast.

Samaritanski delavski tečaj. Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani priredi v juniju samaritanski delavski tečaj, katerega se bodo udeležili funkcionarji ljubljanskih strokovnih organizacij. V programu osnovnega tečaja, ki je predviden na 20 ur, je pouk o prvi pomoči v sili, o anatomiji in priologiji, poleg tega 2 uri socialne medicine, všteveši socialno-higijensko zavarovanje. Po tem tečaju bodo imeli tečajniki priliko posecati višji samaritanski tečaj in dobijo po absolviranju obeh tečajev diplomu. Vabimo ljubljanske člane NSZ, da se za tečaj zanimajo in se takoj prijavijo v tajništvo NSZ, palača Delavske zbornice. Ne bi smelo biti funkcionarja, ki ne bi obiskal ta prepotrben tečaj.

Naši stiki z Dalmacijo. Izvrševalni odbor NSZ je stopil v stik z Radniškim Strukovnim Savezom Jugoslovenskih Nacionalista za splitsku oblast v Splitu in sta si obe organizaciji izmenjali pravila ter delala na tem, da se čimprej stvori zveza vseh nacionalnih strokovnih organizacij v državi. Zveza, ki bo nastala z združitvijo že obstoječih narodnih strokovnih organizacij, bo lažje razširila idejo po vsej državi. V vseh večjih krajih države je že pripravljen teren za ustanovitev naše organizacije in ni več daleč čas, ko bomo imeli svojo organizacijo razširjeno po vsej državi. Narodno zavednega delavstva je v vseh naših pokrajinah veliko in se bo priključilo naši organizaciji.

Senovo pri Rajhenburgu. Podružnica Narodno strokovne zveze sklicuje za nedeljo 2. junija t. l. ob 3. uri popoldne v rudniški restavraciji svoj redni letni občni zbor. Dnevni red: 1. poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in nadzorstva; 2. poročilo delegata centrale; 3. volitve novega odbora in 4. slučajnosti. Na občnem zboru poroča tudi predsednik NSZ tov. Rudolf Juvan iz Ljubljane. Vabimo vse člane, da se občnega zbora udeležijo v kar največjem številu in tako pokažejo, da se zavedajo pomena strokovne organizacije. Naj ne bo člana, ki bi 2. junija ostal doma. Vsi do zadnjega na občni zbor, da slišimo našega prvoboritelja tovariša Rudolfa Juvana, ki že nad dvajset let deluje v naših vrstah.

Trbovlje. Podružnični odbor je na svoji zadnji seji sklenil sklicati v prvi polovici junija podružnični občni zbor. Na ta občni zbor bo prišel tudi delegat centrale, ki bo poročal o vseh važnih aktualnih delavskih vprašanjih. Natančen dan in uro ter kraj potomi vabil. Vabimo vse člane, da se občnega zbora udeležijo v kar največjem številu.

Logatec. Podružnica Narodno strokovne zveze bo imela v nedeljo, dne 16. junija ob 3. uri popoldne v prostorih gostilne g. Serinija svoj redni letni občni zbor z naslednjim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo nadzorstva; 5. poročilo delegata centrale; 6. volitve novega odbora in 7. slučajnosti. Odbor bo razposlal za občni zbor vabila, vendar tudi tem potom valbi vse člane, da se občnega zbora udeležijo v kar največjem številu.

Jesenice. Na zadnjem občnem zboru izvoljeni odbor podružnice NSZ na Jesenicah se je na velikonočni ponedeljek konstituiral in prevzel posle. Odbor se zaveda velike naloge, ki ga čakajo, prepričan pa je, da bo te naloge izvršil v popolno zadovoljstvo članov le, če bodo vsi člani redno in točno vršili svojo dolžnost. Pri nas imamo organizacijo, ki se imenuje »večinska« in rešuje vsa delavska vprašanja z zmerjanjem, zabavljanjem in preziranjem vseh, ki se ji slepo ne pokorijo. Ta in edino ta organizacija se čuti vzvišeno nad vsemi drugimi in seje med delavske vrste razdor, namesto da bi zainteresirala vse delavstvo za vsa skupna delavska vprašanja. Podjetnik mora po mnenju te organizacije vedeti, da smo vsled medsebojnega klanja nezmožni za vsako resno in pošteno borbo. Mi bomo tej organizaciji odgovorili samo na ta način, da primemo za delo in okrepimo naše vrste.

To smo mi! Tako se junaško trka na prsa jeseniški dopisnik »Delavca«. S ponosom ugotavlja, da je S. M. R. J. dobil 67 delegatov za skupščino bratovske skladnice in ob koncu bahavo pristavlja, da ni za NSZ ostalo ničesar. Je že re, samo bi moral dopisnik tudi povedati, na kak način je dobila njegova organizacija te delegate. Kdor pozna potek volitev v Delavsko zbornico, kdor je takrat videl nastop te tako zvane »večinske« organizacije, se ne bo čudil, da je dobila 67 delegatov, vsaj bi jih z metodo, ki je pri nji v rabi, dobila lahko 267 in ne samo 67. Mi narodno zavedni delavci smo oddali svoje glasove onim, za katere vemo, da so zmožni in sposobni in nismo vprašali po njihovem prepričanju. Dobro smo se zavedali, da so tu interesi celokupnega delavstva in ne par ljudi. Volitve so izvršene. Sedaj pričakujemo, da bodo volitve rodile za delavstvo tudi kaj koristi in uspehov. Nam ne zadostuje baharija in kramarska samohvala, zahtevamo tudi uspehov in dejanj.

Zagorje. Podružnica Narodno strokovne zveze je imela v nedeljo dne 28. aprila svoj redni letni občni zbor v Sokolskem domu v Zagorju. Občni zbor je bil razmeroma še prav dobro obiskan in ga je vodil tov. Tone Jesenšek, ki je po pozdravu navzočih podal lepo predsedniško poročilo. Za njim je poročal podružnični tajnik tov. Slavoj

Kušar, ki je poročal o delovanju podružnice. Grajal je nezavednost nekaterih članov, ki se ne udeležujejo podružničnih prireditev in s tem kažejo, da se ne zavedajo vzvišenega cilja, ki ga imajo strokovne organizacije. Orisal je položaj zagorskih rudarjev in ob sklepu poročila pozval zborovalce, da se oklenejo z vso dušo svoje organizacije in jo razširijo. Blagajnik tov. Vilko Sedlar je podal blagajniško poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da je imela podružnica preko 22.000 dinarjev prometa in da je izplačala 5.676 Din bolniške in nad 1000 dinarjev drugih podpor. Po poročilu nadzorstva, da je pregledalo poslovanje in našlo vse v redu, je bil podeljen odboru in blagajniku absolutorij. Po poročilih odbora je poročal strokovni tajnik tov. Kravos o delavskem položaju v državi. Njegovo izčrpno poročilo so vzeli zborovalci z odobravanjem na znanje. Sledile so nato volitve novega odbora in je soglasno izvoljen za poslovno dobo 1929-30 leto naslednji odbor: predsednik tov. Joža Dolar, v odbor pa tov. Blaž Molan, Vinčo Sedlar, Franc Černe, Otmar Kovač, Ivan Stergar, Ludovik Ludovaj, Alojz Kuček, Franjo Juvan in Peter Govejšek; namestnika tov. Ivan Obreza in Franc Poženel; v nadzorstvo pa tov. Slavoj Kušar, Tone Mejer in Tone Jesenšek. Po volitvah so se obravnavale tekoče društvene zadeve, nakar je tov. predsednik zaključil lepo uspešni občni zbor in sporočil zborovalcem, da so potrjena pravila nove podružnice na Lokah pri Zagorju. Zagorska podružnica je s svojim občnim zborom pokazala, da ima v svojih vrstah lepo številno odličnih delavskih voditeljev, ki se ne strašijo truda in žrtve za dobrobit delavstva. Tovarišem novoizvoljenim odbornikom čestitamo in jih toplo pozdravljamo.

Naša nova postojanka na Lokah pri Zagorju. Ker se je na Lokah pri Zagorju pojavljalo vedno večje število članstva, ki je pristopalo k podružnici v Zagorju, se je pojavila misel ustanovitve posebne podružnice za Loke. Izvolil se je pripravljalni odbor, ki je vložil pravila, ki so bila te dni potrjena. V najkrajšem času so bo vršil ustanovni občni zbor podružnice na Lokah in bodo tako imeli zagorski rudarji dve svoji podružnici. Ločanom čestitamo na pridobitvi. Rudarje iz Lok pa vabimo, naj v čim večjem številu pristopajo v našo novo organizacijo.

Ptuj. Podružnica Narodno strokovne zveze v Ptujju je imela v nedeljo 24. marca t. l. svoj redni občni zbor v gostilni Wagrاندl. Na občnem zboru je podal odbor svoje poročilo, na kar je govoril predsednik tov. Juvan o delavskih vprašanjih in naši organizaciji. Po njegovem izčrpnem poročilu, katerega so vzeli zborovalci z navdušenjem na znanje, se je izvolil naslednji novi odbor: predsednik tov. Brumen Ivan, podpredsednik Breclj Alojz, tajnik Herzog Miha, blagajničarka Mojzer Milka, odborniki Blažek Anton, Mojzer Olga, Ferš Robert, Ferš Jaka, Mesarič Franc in Znidarič Franc, preglednika računov: Travežan Blaž in Drevenšek Janko. Novi odbor je tako srečno sestavljen, da bo podružnica sedaj lahko in z uspehom delovala. Novemu odboru želimo kar največ uspeha.

LETALO V SLUŽBI ARHEOLOGIJE

V zadnjih dveh letih so se začeli angleški arheologi posluževati za svoja raziskovanja letal. Zlasti v Siriji in Mezopotamiji so se posrečila s tem modernim prometnim sredstvom važna odkritja. Preleteli so velika ozemlja, ki jih je bilo mogoče iz višine bolje pregledati, in so odkrili vse polno izhodišč za nova izkopavanja.

Zanimiv primer uporabnosti letala v arheološki službi nam nudi odkritje stare rimske naselbine Venta Icenorum na Angleškem. Učenjaki so se že dolgo prepirali o tem, da-li je stala ta naselbina na ozemlju današnjega Caistora ali Norfolk. Nekega dne je letel arheolog Atkinson nad polji in travniki okoli Caistora in je na svoje veliko začude-

nje ugotovil, da se zarisujejo v zelena tla ostre temnejše črte, preme in okrogle, križem kražem kakor zaris čest in zidin v kartografskem načrtu kakšnega mesta. Na teh mestih je bila trava oziroma žita nižja nego v neposredni okolici, kakor da se korenine pod zemljo zadevajo v nerodovitnejšo plast. Kopali so na teh mestih in izkopali ostanke zidin, cestnega tlaka itd. — ostanke starorimske naselbine. Pogled iz višine je dal pasovom slabše rasti neko smiselno uredbo, ki se je opazovanju s tal izgubljala.

Razširjajte „DELO“!